

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/185044,Niezwykle-pamiatki-z-Argentyny-trafily-do-Archiwum-IPN.html>
19.04.2024, 04:12

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN

17 maja 2023 r. w Archiwum IPN w Warszawie odbyła się konferencja prasowa zastępcy prezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy i dyrektora Archiwum IPN Marzeny Kruk z udziałem Bartłomieja Stanisława Moszoro, Konsula Honorowego RP w Rosario w Argentynie, który w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci” przekazał do Archiwum IPN pamiątki rodzinne.

Dr Mateusz Szpytma, wiceprezes IPN, podczas przekazania pamiątek z Argentyny do Archiwum IPN – Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Bartłomiej Stanisław Moszoro, Konsul Honorowy RP w Rosario w Argentynie – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Marzena Kruk, dyrektor Archiwum IPN. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Niezwykłe pamiątki z Argentyny trafiły do Archiwum IPN – konferencja prasowa, Warszawa, 17 maja 2023. Fot. Katarzyna Adamów (IPN)

Dzięki uprzejmości Konsula Honorowego RP w Rosario do Archiwum IPN trafił zbiór jego materiałów rodzinnych. W kolekcji znajdują się dokumenty po ojcu – Kazimierzu Wiktorze Moszoro, matce – Ludmile Marii Dąbrowskiej oraz inż. Eugeniuszu Siedleckim.

Wśród zbioru możemy znaleźć między innymi listy i pocztówki z czasów wojennych, zdjęcia, legitymacje wojskowe, dowody tożsamości, nieśmiertelniki czy pamiątki z obchodów „Tysiąclecia Chrztu Polski” w Rzymie w 1966 roku. Uzupełnieniem materiałów są rolki z taśmami filmowymi kręconymi przez ppor. rez. inż. Eugeniusza Siedleckiego ukazujące ćwiczenia wojskowe w Szkocji w latach 40. XX w., defilady, uroczystości czy wizyty władz państwowych.

– Wybuch II wojny światowej spowodował niesamowite cierpienia polskiego narodu, których nie było wcześniej w naszej historii, ale też wywołał niesamowity opór nie tylko w roku 1939, ale także i w latach późniejszych. Polski naród bardzo cierpiał, ale też walczył na bardzo wielu, niemal wszystkich frontach II wojny światowej. (...) Dzisiaj (...) gościmy Pana Konsula, którego rodzina doświadczyła tego wszystkiego o czym wspominałem. (...) Decyzją rodziny, decyzją Pana Konsula Moszoro, Instytut Pamięci Narodowej otrzymuje cenne materiały.

– mówił podczas konferencji dr Mateusz Szpytma. Przypomniwał, że od dwóch lat Instytut Pamięci Narodowej angażuje się w [projekt „Szlaki nadziei. Odyseja Wolności”](#), ukazujący wkład polskich sił zbrojnych w zwycięstwo nad Niemcami. W ramach tego projektu IPN zdobywa także archiwalia gromadzone od wielu lat w ramach [Archiwum Pełnego Pamięci](#). Są to materiały pozyskane od różnych instytucji polonijnych, ale także od osób prywatnych, od rodzin, które doświadczyły koszmaru II wojny światowej.

- O takim wydarzeniu jak dzisiaj marzyliśmy. Marzyliśmy o tym, aby takie kolekcje jak ta, którą przywiózł pan Bartłomiej Moszoro z dalekiej Argentyny trafiły do Archiwum IPN, po to abyśmy mogli historię Polaków rozsianych po całym świecie, Polaków, którzy tak jak rodzice pana Bartłomieja, pana Konsula, nie mogli wrócić do Polski, bo tu czekało na nich więzienie. Dzisiaj spełnia się jedno z naszych marzeń. [...] To są bezcenne materiały, materiały, które nigdy jeszcze do tej pory, nie ujrzały światła dziennego. Będziemy je digitalizować, będziemy je udostępniać i dzięki tym materiałom, będziemy jeszcze lepiej opowiadać historię Polaków na frontach drugiej wojny światowej

- powiedziała podczas konferencji Marzena Kruk, dyrektor Archiwum IPN. Zwróciła uwagę na fakt, że wyrażenie woli o rozstaniu się z najcenniejszymi rodzinnymi skarbami jest niezwykle trudne, ale służy wyższemu celowi:

- Dzięki takim osobom jak pan Bartłomiej, jak jego rodzina, dzięki takim kustoszom polskiej pamięci, polskiej historii, możemy to robić, dzięki ich zaufaniu możemy te historie opowiadać. Jestem przekonana po naszym dzisiejszym spotkaniu, że to nie była łatwa decyzja, aby się tymi dokumentami z nami podzielić, ale Pan Konsul, rozumie i wie, dlatego też latami jego rodzina zbierała te dokumenty, że w ten sposób historia tych ludzi nigdy nie zostanie zapomniana

- podkreśliła dyrektor Kruk.

Po zakończonej konferencji prasowej Bartłomiej Moszoro został zaproszony do zapoznania się z przestrzenną instalacją przybliżającą wybrane nabytki pozyskane do zasobu archiwalnego IPN w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, w tym artefakty z więzienia na Montelupich w Krakowie, z KL Ravensbrück czy historię żołnierza armii Andersa, który – podobnie jak tata pana Bartłomieja – wyemigrował po II wojnie światowej do Argentyny. Obejrzał także fragment wystawy zatytułowanej „Ramię krzep – Ojczyźnie służyć”. 135 rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce przygotowywanej przez Archiwum IPN, którą w całości do niedawna można było zwiedzać w Muzeum imienia Kazimierza Pułaskiego w Warce. Z kolei w sali konserwatorskiej zapoznał się z wybranymi nabytkami od darczyńców prywatnych, w tym z pamiętnikiem na brzoźowej korze z Syberii.

Zapis konferencji na kanale IPNtv

Kazimierz Moszoro

Urodził się 1 marca 1911 r. w Kołomyi. Został zmobilizowany tuż przed wybuchem II wojny światowej. Po zakończeniu działań wojennych przedostał się przez Węgry do Francji, gdzie prowadził Szkołę Podoficerską 2. pułku artylerii ciężkiej. Za swą służbę w tym okresie został wyznaczony do odznaczenia Krzyżem Zasługi z Mieczami. Po upadku Francji przedostał się do Szkocji, gdzie zajął się działalnością kulturalną, m. in. kolportażem pism: „Jestem Polakiem” i „Myśli Polskiej”. W 1942 r. został skierowany do Londynu i wziął udział w odbudowie Wojskowego Instytutu Technicznego. Po zakończeniu działań wojennych nie powrócił do kraju i pozostał na emigracji. W połowie 1947 r. podpisał kontrakt z argentyńskim gen. Savio i znalazł się w grupie 17 polskich inżynierów zatrudnionych przez władze argentyńskie do pracy w państwowych zakładach zbrojeniowych. W listopadzie 1947 r., został wyznaczony mężem zaufania Stronnictwa Narodowego w Argentynie. Osiadł w Rosario, odznaczył się ofiarną i bezinteresowną pracą dla polskiej społeczności, wielokrotnie pełnił funkcję prezesa „Domu Polskiego” i przewodniczącego Sejmików Związku Polaków w Argentynie. Walczył o utrzymanie tygodnika „Głos Polski” jako organu Związku Polaków w Argentynie. Był zaangażowany w wiele inicjatyw społecznych i politycznych w Argentynie, m.in. w wydanie w języku hiszpańskim książki Romana Dmowskiego *Kościół, Naród i Państwo*, jak również w akcję przeciw zmianom w Konstytucji PRL w 1976 r. Zmarł w Rosario 18 lipca 1998 r.

Ludmiła Moszoro-Dąbrowska

Urodziła się 30 stycznia 1917 r. we Lwowie. Ukończyła państwowe gimnazjum im. Królowej Jadwigi, po czym podjęła studia na Uniwersytecie im. Jana Kazimierza we Lwowie. W gimnazjum należała do Związku Harcerstwa Polskiego, a w 1936 r. wstąpiła do Młodzieży Wszepolskiej i Stronnictwa Narodowego. Działała w Kole Studentek i Narodowej Organizacji Kobiet, gdzie w roku szkolnym 1938/39 została przewodniczącą Koła Młodych. Ścigana przez sowieckie NKWD, w maju 1940 r. przedostała się do Generalnego Gubernatorstwa, gdzie nawiązała kontakt z działaczami Stronnictwa Narodowego. Z racji swojej działalności konspiracyjnej została aresztowana 20 stycznia 1941 r. w Krakowie przez Gestapo. Po półtorarocznym uwięzieniu na Montelupich, 11 listopada 1942 r. została wywieziona do obozu koncentracyjnego KL Auschwitz, gdzie przebywała do stycznia 1945 r. W transporcie ewakuacyjnym przeszła przez obozy w Ravensbrück, Malchow i Lipsk, aż do uwolnienia w maju 1945 r. Po wojnie znalazła się w zachodniej części Niemiec, okupowanej przez siły alianckie. W kwietniu 1947 r. w Londynie wyszła za mąż za inż. Kazimierza Wiktora Moszoro. Małżeństwo Moszoro wyemigrowało do Argentyny w listopadzie 1947 r., gdzie zaangażowała się w życie polonijne w Rosario. Kilka razy sprawowała funkcję prezesa „Domu Polskiego”; założyła zastęp harcerski i zajmowała się wychowywaniem młodzieży. Brała udział w życiu polonijnym Związku Polaków w Argentynie. Była zapraszana do szkół oraz innych instytucji: opowiadała o drugiej wojnie światowej, o realiach systemu komunistycznego oraz niebezpieczeństwie, jakie niosą ze

sobą idee marksistowskie. Opisała swoje wojenne przeżycia w książce *Wspomnienia 1939–1945*, wydanej w języku hiszpańskim i polskim. Zmarła w Rosario 22 października 2012 r.

Bartłomiej Stanisław Moszoro

Syn Kazimierza i Ludmiły z domu Dąbrowskiej, urodził się 1 sierpnia 1950 r. w Rosario (Argentyna). Ukończył studia na wydziale Nauk Ekonomicznych Państwowego Uniwersytetu w Rosario. Przez wiele lat pełnił funkcje kierownicze w branży produkcji kawy i herbat oraz w przemyśle chemicznym. Działał w Związku Harcerstwa Polskiego na Obczyźnie, brał także czynny udział w Związku Polaków w Argentynie i w polskich stowarzyszeniach w Rosario. Od grudnia 1997 r. jest Konsulem Honorowym RP w Rosario. W 2022 r. został odznaczony przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej.

Eugeniusz Siedlecki

Urodził się w Niżynie w 1909 r. W grudniu 1933 r. ukończył Politechnikę Lwowską. W czerwcu 1939 r. został zmobilizowany do służby w Wojsku Polskim; po ataku Związku Sowieckiego na Polskę 17 września 1939 r. jego oddział przekroczył granicę z Rumunią, a następnie został internowany na Węgrzech. Przedostał się do Francji, gdzie dołączył do odtwarzającego się wojska polskiego. Po upadku Francji został ewakuowany do Wielkiej Brytanii, gdzie służył w 1. pułku artylerii zmotoryzowanej oraz 1. Polskiej Dywizji Pancerniej pod dowództwem Stanisława Maczka, z którą przebył cały szlak bojowy. Jego hobby było fotografowanie i filmowanie, kamerą 8 mm zakupioną w Szkocji nakręcił filmy ze szkoleń swojej jednostki wojskowej oraz z kampanii w Normandii, Belgii i Holandii. Zostały mu nadane polskie i alianckie odznaczenia m. in. Medal Honoru za Waleczność. Po zdemobilizowaniu w 1948 r., wyjechał do Argentyny w lutym 1949 r. Zatrudnienie znalazł w administracji państwowej. Zmarł 1 grudnia 2000 r. w Buenos Aires. Był bliskim przyjacielem rodziny Moszoro.

* * *

[▶Archiwum Pełne Pamięci](#)

- Masz w domu pamiątki po rodzicach, dziadkach?
- Wiesz o przedmiotach, które mogą mieć wartość historyczną
- Zgłoś się do Archiwum IPN. Dzieje twojej rodziny, pamiątki i artefakty, mogą stać się częścią historii Polski.
- Jeśli nie chcesz rozstawać się ze swoimi pamiątkami, zostaną poddane konserwacji, zdigitalizowane i włączone do zasobu archiwalnego IPN, a potem wrócą do twojego domu.
- Zespół Archiwum Pełnego Pamięci czeka na ciebie i twoją historię we

wszystkich [oddziałach IPN w Polsce](#):

Skontaktuj się z [Zespołem APP](#):

Centrala:

Teresa Gallewicz-Dołowa

tel. 22 581-89-05

e-mail: teresa.gallewicz@ipn.gov.pl